

quicksan natuurtoets

Quicksan natuurtoets ontwikkeling buiten- plaats Nieuw Hemelzicht, Lettele

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

NXT Landscapes

Status

Concept

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets ontwikkeling buiten- plaats Nieuw Hemelzicht, Lettele

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode

Datum

Status

15-204

16 juni 2015

Concept

Auteur(s)

Ing. M.G. (Mark) Hoksberg

Eindredactie

Ing. M. (Martijn) Bunskoek

Opdrachtgever

NXT Landscapes

Hoksberg, M.G. (2015). Quickscan natuurtoets ontwikkeling buitenplaats Nieuw Hemelzicht, Lettele. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 15-204. Ecogroen bv Zwolle.

© Ecogroen (2015)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doelstelling	3
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	3
1.3 Algemene opzet onderzoek	5
2. Gebiedsbescherming	6
2.1 Natuurbeschermingswet	6
2.2 Ecologische Hoofstructuur (EHS)	6
2.3 Overige natuurgebieden	10
3. Flora- en faunawet	11
3.1 Onderzoeksmethode	11
3.2 Flora	11
3.3 Vleermuizen	12
3.4 Grondgebonden zoogdieren	13
3.5 Broedvogels	14
3.6 Amfibieën	15
3.7 Reptielen	15
3.8 Vissen	16
4. Geraadpleegde bronnen	17
Bijlagen	
Bijlage 1 - Samenvatting natuurwetgeving	
Bijlage 2 - Verspreiding beschermde soorten	

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van NXT Landscapes heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen ontwikkeling van buitenplaats Nieuw Hemelzicht te Lettele.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van ruimtelijke planvorming, toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming.

Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied ligt in het buitengebied van de gemeente Deventer, nabij het buurtschap Oude Molen. Het is een voor het publiek niet toegankelijk jachtdomein van circa 40 hectare dat bestaat uit bossen en weilanden. Er is geen bebouwing aanwezig. In het terrein liggen twee kleine drinkpoelen, een stelsel van deels watervoerende rabatten en een smalle waterschapswetering.

De eigenaar wil Hemelzicht ontwikkelen tot een buitenplaats. Midden in het gebied wordt een nieuwe woning gebouwd. Hiervoor wordt een ontsluitingsroute over bestaande zandwegen gerealiseerd. Men is voornemens het landgoed gedeeltelijk open te stellen voor publiek. Hiervoor wordt een kleine parkeerplaats ingericht. Op de open terreinen (weilanden) vindt natuurontwikkeling plaats en een jong bosperceel wordt omgevormd tot grasland.

Effectbeoordeling beschermde gebieden

De plannen hebben geen schade aan Beschermde natuurmonumenten of Natura 2000-gebieden tot gevolg. De bossen op het landgoed zijn aangewezen als EHS (bestaande natuur). De open terreinen zijn aangewezen als Zone ONW. De meeste van de maatregelen en plannen zijn niet strijdig met de EHS-regels. Mogelijk kan het aanleggen van een nieuwe ontsluitingsweg resulteren in oppervlaktebeslag van EHS-gebied. In dat geval moet dat verlies in overleg met de provincie gecompenseerd worden. Het is naar verwachting niet noodzakelijk om een EHS-toets uit te voeren.

Effectbeoordeling beschermde soorten

- In het rabattenbos en het bosperceel ten zuiden daarvan zijn beschermde planten gevonden. Het gaat om circa 200 exemplaren van de Wilde gagel en vier Jeneverbesstruiken. De groeiplaatsen blijven naar verwachting behouden zodat er geen schade aan deze beschermde soorten te verwachten is. Als er rabatten of sloten langs de rand van de weilanden gedempt worden om de grondwaterstand te verhogen, dan dienen de groeiplaatsen van Wilde gagel ontzien te worden;

- In holten in bomen zijn mogelijk verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen te verwachten. Wegens het ontbreken van gebouwen zijn verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen niet aan de orde. Er is als gevolg van de ingrepen geen schade aan verblijfplaatsen van vleermuizen te verwachten. Ook schade aan onmisbare vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen wordt niet verwacht;
- In de westelijke hoek van het landgoed is een kleine burcht van –naar alle waarschijnlijkheid- de strikt beschermde Das aanwezig. De burcht wordt door de plannen niet aangetast. Er zijn in het geheel geen Eekhoornnesten gevonden. Vaste verblijfplaatsen van andere juridisch zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht. Wel zijn in het plangebied vaste verblijfplaatsen van diverse laag beschermde (Ff-wet tabel 1) grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten;
- In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nestplaatsen aangetroffen. Wel zijn er allerlei soorten algemene en typische bosvogelsoorten aangetroffen;
- In het plangebied zijn algemene en laag beschermde amfibieën (Ff-wet tabel 1) zoals Kleine watersalamander, Gewone pad en Bruine kikker voortplantend, foeragerend en overwinterend te verwachten. Zwaarder beschermde soorten zijn niet te verwachten;
- In de wetering zijn lage dichtheden van de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper (Ff-wet tabel 2) gevangen. Andere beschermde vissoorten zijn niet te verwachten. In de poelen zijn geen vissen aanwezig;
- In het plangebied zijn geen beschermde reptielen, insecten of weekdieren aangetroffen of te verwachten.

Eindconclusies en aanbevelingen

- Voor het formaliseren van de inrit is mogelijk een compensatie van het ruimtebeslag in EHS-gebied nodig. Dit hangt af van de benodigde vergunningen;
- Bij het dempen van rabatten kunnen groeiplaatsen van Wilde gagel in het geding zijn. Deze moeten ontzien worden. Als dit niet mogelijk is kunnen exemplaren worden verplant. De daarvoor benodigde maatregelen dienen te zijn beschreven in een ecologisch werkprotocol en moeten plaatsvinden onder begeleiding van een deskundige;
- Bij de beoogde plannen verdwijnen mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren en amfibieën. Voor deze tabel 1-soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de ontheffingsplicht;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na eind juli of het onderzoeksgebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van NXT Landscapes (contactpersoon dhr. H. Ophuis) heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen ontwikkeling van buitenplaats Nieuw Hemelzicht te Lettele.

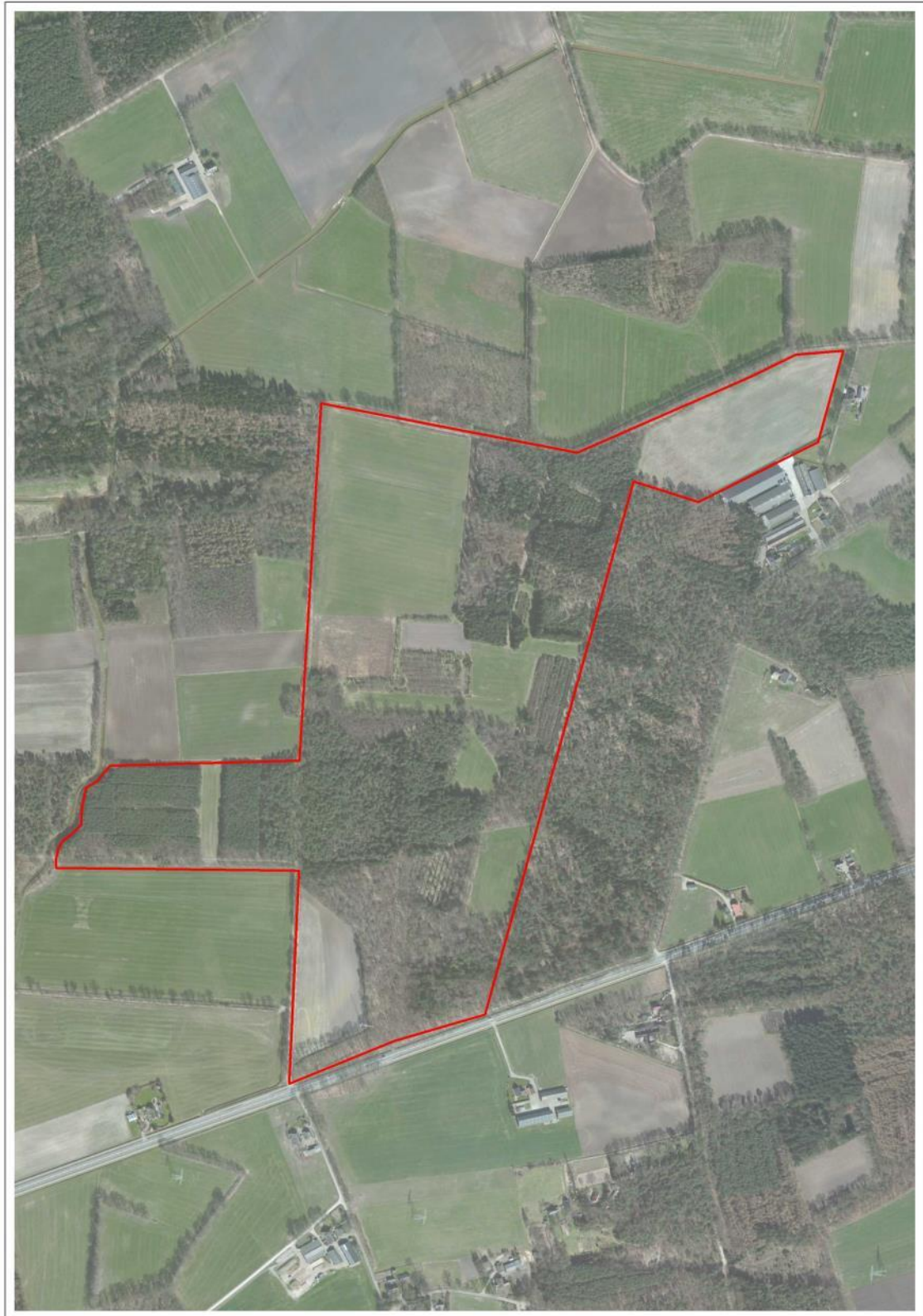
De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In de voorliggende quickscan natuurtoets vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage 1.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied ligt in het buitengebied van de gemeente Deventer, nabij het buurtschap Oude Molen. Het is een voor het publiek niet toegankelijk jachtdomein van circa 40 hectare dat bestaat uit bossen en weilanden. Er is nu geen bebouwing aanwezig. In het terrein zijn twee kleine drinkpoelen aanwezig. In het bos liggen rabatten die deels watervoerend zijn. De westgrens van het landgoed wordt gevormd door een smalle wetering. De begrenzing is weergegeven in figuur 1 op de volgende pagina.

De eigenaar wil Hemelzicht ontwikkelen tot een buitenplaats. Midden in het gebied wordt een nieuwe woning gebouwd. Hiervoor wordt een ontsluitingsroute over bestaande zandwegen gerealiseerd. Men is voornemens het landgoed gedeeltelijk open te stellen voor publiek. Hiervoor wordt een kleine parkeerplaats ingericht.

Op de open terreinen (weilanden) vindt natuurontwikkeling plaats en een jong bosperceel wordt omgevormd tot grasland. De wijze van natuurontwikkeling is nog niet vastgesteld. Gedacht wordt aan het afplaggen van de bouwvoor van vermeste percelen. De vrijkomende grond kan gebruikt worden om andere percelen op te hogen. Deze kunnen als extensieve graanakker gebruikt worden. Verder kunnen er vernattingmaatregelen worden uitgevoerd. Gezocht wordt naar beheersvormen zoals begrazing met bijvoorbeeld schapen.

Figuur 1: Ligging van het plangebied (binnen rode lijnen). Bron luchtfoto: World Imagery ESRI

1.3 Algemene opzet onderzoek

De voorliggende quickscan natuurtoets is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien aanvullend onderzoek nodig is, is dit ook aangegeven.

2. Gebiedsbescherming

2.1 Natuurbeschermingswet

*In de **Natuurbeschermingswet 1998** (Nb-wet) is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermd Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of ingrepen/activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.*

Het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied is de 'Sallandse heuvelrug' gelegen op een afstand van ruim zeven kilometer meter van het plangebied. Gezien de aard van de beoogde ingreep en de afstand tot het Natura 2000-gebied treden geen negatieve effecten op instandhoudingsdoelen.

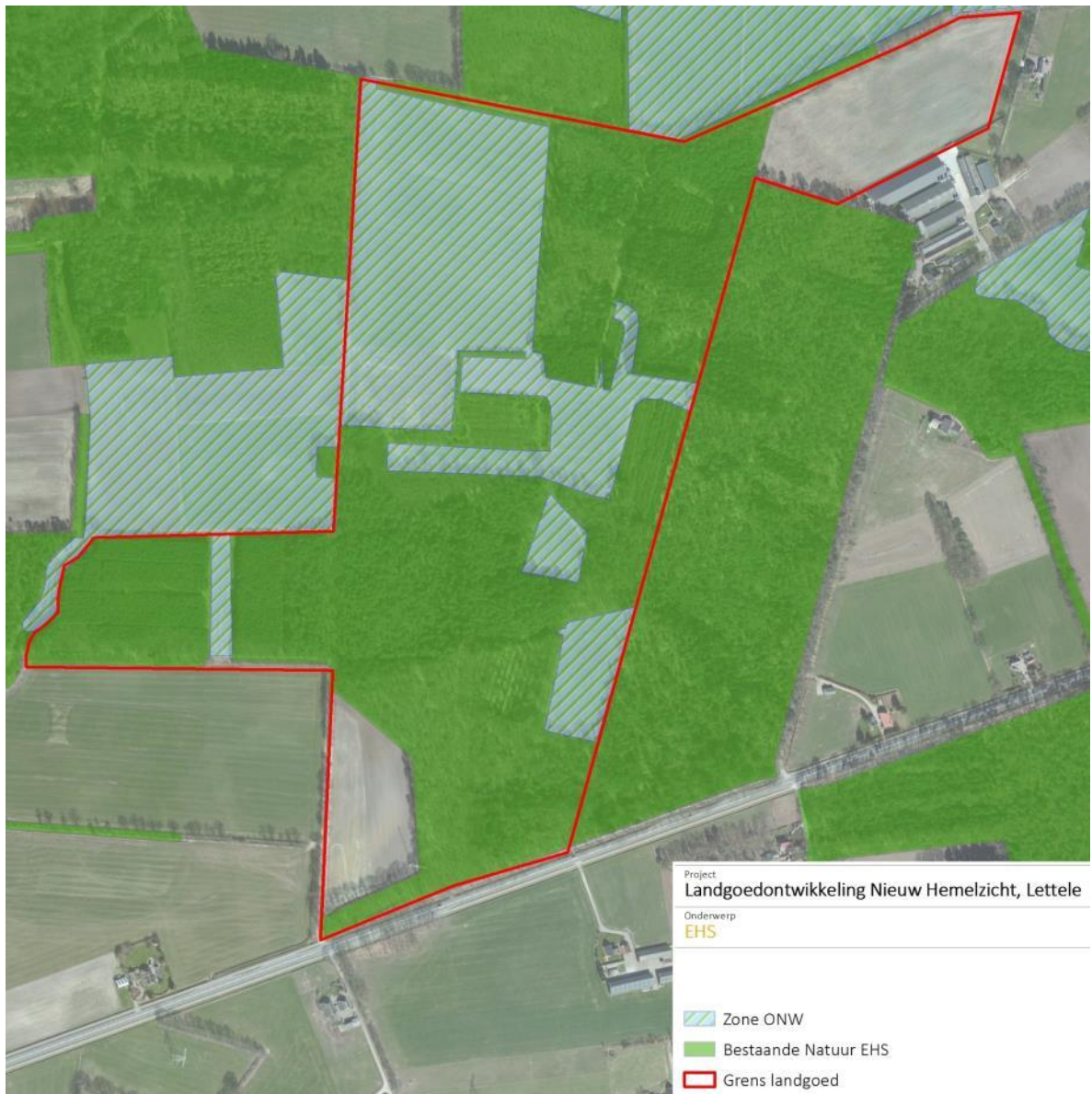
Het dichtstbijzijnde Beschermd natuurmonument is het Oostermaet. Het aangewezen gebied ('De Slenk') ligt op een afstand van circa 1400 meter. Gezien de aard van de beoogde ingreep en de afstand tot het terrein treden geen negatieve effecten op milieuomstandigheden en/of soortenrijkdom op.

Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet is in deze situatie gezien bovenstaande niet aan de orde.

2.2 Ecologische Hoofstructuur (EHS)

*De bescherming van de **Ecologische Hoofstructuur (EHS)** komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten worden dat door de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aangetast worden.*

Uit de Atlas van Overijssel blijkt dat het plangebied grotendeels is aangewezen als EHS (bestaande natuur). Het betreft de gebieden die bij het vaststellen van de EHS bebost waren. De open terreinen op Hemelzicht en twee recent aangeplante bosjes zijn geen onderdeel van de EHS maar zijn aangemerkt als 'Zone ondernemen met natuur en water buiten de EHS'; hierna 'Zone ONW'. De begrenzing is weergegeven in figuur 2. De voorgenomen ontwikkelingen worden in onderstaande tekst besproken in het licht van de geldende regels.

Figuur 2: Ecologische hoofdstructuur en Zone ONW

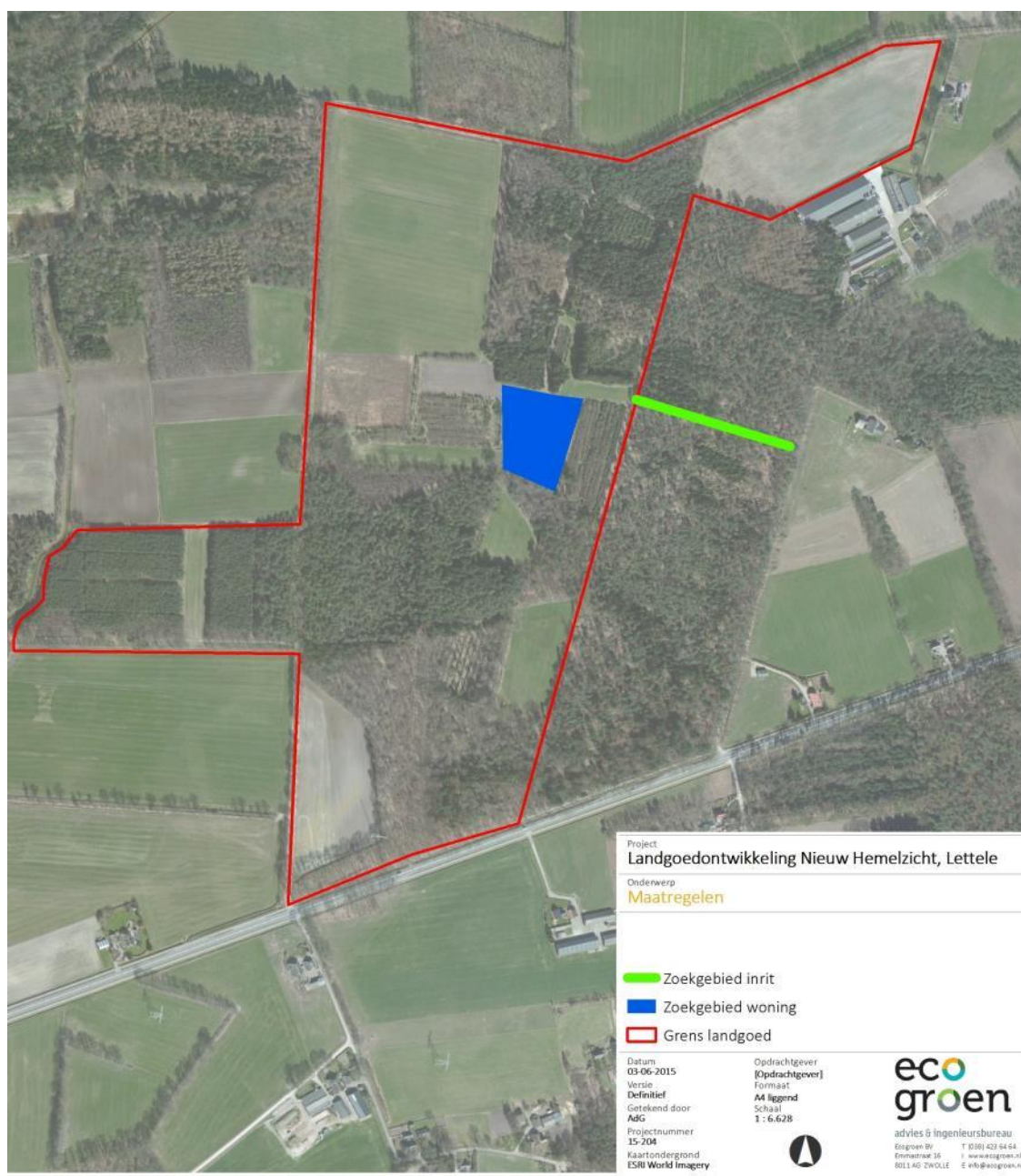
Landhuis

De voorgestelde locatie van het landhuis ligt op het centrale open terrein in het landgoed. De exacte locatie is nog niet vastgesteld. Zodoende is op de kaart in figuur 3 een zoekgebied aangegeven. Er hoeven geen bomen voor te worden gekapt. Dit terrein is niet aangemerkt als EHS. Uitstralende effecten op EHS-gebied hoeven in de provincie Overijssel niet getoetst te worden. Van ruimtebeslag of aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden is zodoende geen sprake.

De voorgestelde bouwlocatie is wel aangemerkt als Zone ONW. In de Zone Ondernemen met natuur en water buiten de nieuwe EHS staat ondernemerschap centraal, waarbij met name de landbouw als economische functie een belangrijke positie inneemt. Ondernemen en economische ontwikkeling in den brede (bijvoorbeeld ook recreatie en toerisme) gaan in de zone hand in hand met beheer en versterking van de kwaliteit van natuur, landschap en water. Ondernemers maken en beheren de gebiedskwaliteit

wat kansen biedt voor (nieuwe vormen van) ondernemerschap en aanvullende verdienmodellen. In tegenstelling tot het 'Nee, tenzij' uit de EHS-regels geldt hier 'Ja, er is ruimte voor ontwikkeling als wordt bijgedragen aan versterking van de kwaliteit van natuur/landschap en water'.

Aangezien de natuurontwikkeling een belangrijk deel van de landgoedontwikkeling uitmaakt en de ecologische kwaliteit naar verwachting sterk zal verbeteren, vormt de aanwijzing als 'Zone ONW' geen beletsel voor de bestemmingsplanwijziging en bouw van het landhuis.

Figuur 3: Ligging zoekgebied voor nieuwe woning en ontsluiting. Bron luchtfoto: World Imagery ESRI

Ontsluitingsroute

De voorgestelde ontsluitingsroute van de Ikkinksweg naar het landhuis loopt de eerste 200 meter over gronden van Stichting IJssellandschap die als 'EHS-Bestaande natuur' zijn begrensd. Een indicatie van het traject is weergegeven op kaart in figuur 3. De route wordt hier over bestaande houtpaden geleid. De weg wordt verbeterd maar niet verhard en wordt slechts weinig benut. Deze route is de kortste weg vanaf de verharde weg naar de beoogde locatie voor het landhuis en zal zodoende een groter deel van het landgoed ontzien dan enige andere denkbare route. Ook nu wordt deze route gebruikt door jachtopzieder, jagers, eigenaars en andere incidentele bezoekers. Deze route is nu niet opengesteld voor publiek en zal dat ook in de toekomst niet zijn. Het vervolg van de route loopt over open terrein naar het landhuis. Dit gebied is aangewezen als Zone ONW.

Het is de vraag of er voor het realiseren van deze route een wijziging van de bestemming nodig is. Als de ontsluiting kan worden geregeld met een inritvergunning en recht van overpad over de gronden van IJssellandschap, dan is EHS-compensatie of een EHS-toets niet aan de orde. Alleen zaken en projecten die een bestemmingsplanwijziging vereisen moeten worden getoetst aan de EHS-regels. Alles wat binnenplannen mag worden uitgevoerd is daarvan vrijgesteld in Overijssel.

Indien de route echter in een bestemming moet worden geformaliseerd, dan is er sprake van ruimtebeslag in de EHS. Het oppervlakteverlies moet dan fysiek gecompenseerd worden door een saldering. Gezien de beperkte aard van de ingreep en het geringe gebruik van de route is er geen sprake van aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het bosperceel. Een EHS-toets is zodoende voor deze optie niet nodig.

Parkeerplaats

Ten behoeve van de openstelling is het verstandig om een kleine parkeerplaats in te richten. Deze wordt vermoedelijk ingericht op de akker nabij de zendmast aan de Holterweg. Dit gebied ligt niet in de EHS maar is aangewezen als Zone ONW. Aangezien de ecologische kwaliteit van Nieuw Hemelzicht naar verwachting sterk zal verbeteren, vormt de aanwijzing als 'Zone ONW' geen beletsel voor de bestemmingsplanwijziging en aanleg van een bescheiden parkeerplaats.

Natuurontwikkeling

De open terreinen op het landgoed zullen (deels) ontwikkeld worden tot natuurterreinen, mogelijk deels met agrarisch medegebruik. De precieze uitwerking is nog niet bekend. Gedacht kan worden aan vernatting (zie volgende kopje), afgraven van de vermeste bouwvoor, uitmijnen van voedingsstoffen en het creëren van mantel- en zoomvegetaties. Er kunnen ook extensieve en soortenrijke graanakkers worden ontwikkeld. De bewuste terreinen zijn aangewezen als Zone ONW. Aangezien de natuurontwikkeling een belangrijk deel van de landgoedontwikkeling uitmaakt en de ecologische kwaliteit naar verwachting sterk zal verbeteren, vormt de aanwijzing als 'Zone ONW' geen beletsel voor de bestemmingsplanwijziging en bouw van het landhuis. Er zijn vooralsnog geen plannen om ingrepen te doen in de bestaande bospercellen (aangewezen als EHS-Bestaande natuur). Voor de natuurontwikkeling is zodoende geen EHS-toets of oppervlakteverlies aan de orde.

Vernatting

Door een nog nader te bepalen deel van de greppels te dempen/verondiepen kan het grondwaterpeil in dit vanouds natte gebied worden verhoogd. Hierdoor neemt de verscheidenheid aan milieuomstandigheden toe. Mogelijk kan lokale kalkrijke kwel aan het maaiveld komen waardoor de soortenrijkdom in de graslanden belangrijk kan toenemen. Mogelijk is nat schraalland of zelfs natte heide te realiseren. Het rabattenbos is een locatie waar ook kan worden overwogen om greppels te dempen of te verondiepen. Dit kan ook een belangrijk effect hebben op de waterstand in omliggende terreinen. Het rabattenbos is weliswaar aangewezen als EHS, maar het dempen of verondiepen van rabatten heeft vooral positief effect op de kwaliteit van de terreinen. Er vindt geen aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden van het EHS-gebied plaats en een EHS-toets is zodoende niet noodzakelijk.

Openstelling voor publiek

Men is voornemens het terrein deels open te stellen voor publiek. Hierdoor neemt de rust in het gebied af, hoewel door een slimme zonering onnodige verstoring kan worden voorkomen. De openstelling is echter geen maatregel waarvoor een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk is. Voor het deels openstellen van het landgoed is zodoende geen EHS-toets noodzakelijk.

2.3 Overige natuurgebieden

Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in omgevingsplannen of streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Het plangebied ligt niet in een gebied met bijzondere natuurwaarden buiten de EHS. De Zone ONW is in de voorgaande paragraaf besproken. Negatieve effecten op andersoortige beschermde gebieden zijn uitgesloten en vervolgstappen zijn ook niet aan de orde.

3. Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ff-wet) verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) van het Ministerie van Economische Zaken.

3.1 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek door twee ecologen op 18 mei 2015. Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten). In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over (mogelijk) aanwezige beschermde soorten. In onderstaande paragrafen worden de soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen of te verwachten.

3.2 Flora

In het gebied zijn met name algemene plantensoorten van vochtige tot droge bossen en weilanden aangetroffen. Het gaat om typische soorten voor dit soort jonge heide-ontginningen. In de bospercelen en bosranden groeien soorten als Gewone braam, Brede stekelvaren, Dopheide, Bochtige smele, Schaduwgras, Wilde kamperfoelie, Pijpenstrootje, Look-zonder-look, Kleefkruid, Koninginnekruid en Grote muur. In de struiklaag in de nattere bospercelen komt vrij veel Boswilg voor. In de weilanden domineren algemene graslandsoorten als Rood zwenkgras, Gestreepte witbol, Pinksterbloem, Akkerhoornbloem, Gewone paardenbloem, Ridderzuring, Gewoon biggenkruid en Kruipe boterbloem. Op enkele droge en zonbeschenen bosrandjes komen soorten van heischrale omstandigheden voor als Muizenoor, Gewone veldbies, Brem en Sint Janskruid. In de wetering is een tamelijk soortenrijke watervegetatie aanwezig met onder andere Smalle waterpest, Watergentiaan, Doorgroeid fonteinkruid en Gekroesd fonteinkruid.

In het gebied zijn twee beschermde plantensoorten aangetroffen. De locaties zijn weergegeven op kaart in bijlage 2. In het rabattenbos is een grote groeiplaats van Wilde gagel (Tabel 2 Ff-wet) gevonden. De circa 200 exemplaren groeien op het talud van de rabatten. Langs de zuidzijde van het naastgelegen graslandperceel groeien ook enkele kwijnende exemplaren. Daarnaast zijn in het bosperceel ten zuiden van de rabatten vier Jeneverbessen (eveneens tabel 2 Ff-wet) gevonden. Deze struiken kiemen moeilijk en vormen naar alle waarschijnlijkheid een relict uit de tijd dat dit perceel nog uit natte heide bestond (volgens de jachtopzichter dhr. Rietman is het bewuste perceel in de jaren vijftig bebost).

De meeste van de aangetroffen beschermde soorten groeien niet op terreinen waar ingrepen gepland zijn. Er is daar zodoende geen schade aan beschermde planten te verwachten als gevolg van de ingrepen. Wel staan er diverse exemplaren van de beschermde Wilde gagel in de greppels langs het meest zuidelijke graslandje. Bij demping van dergelijke greppels of rabatten als vernattingsmaatregel kunnen exemplaren van deze soort geschaad worden.

Groeiplaatsen van Wilde gagel moeten indien mogelijk ontzien worden. Als dit niet mogelijk is, kunnen de struiken verplant worden naar een veilige locatie. De voor het verplanten noodzakelijke mitigerende maatregelen moeten worden vermeld in een ecologisch werkprotocol. Het verplanten moet worden uitgevoerd onder leiding van een deskundige.

De Jeneverbessen zullen bij uitblijvend beheer vermoedelijk op de lange termijn verdwijnen. Door te zorgen dat ze niet geheel in de schaduw belanden kunnen ze zich nog lang handhaven. In de andere terreindelen zijn ondanks nauwkeurig onderzoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van flora is zodoende niet aan de orde.

3.3 Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1). Op de volgende pagina worden deze onderdelen nader besproken.

Kader 3.1 Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. Van deze drie onderdelen genieten de verblijfplaatsen de grootste bescherming. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/ zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawet echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

In het gebied zijn geen gebouwen aanwezig zodat verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten niet aan de orde zijn.

In het gebied zijn tamelijk weinig grote loofbomen in een aftakelingsfase aanwezig. In het beukenperceel op de hoek van de Holterweg met de Amerikaanse eikenlaan en in die laan zelf zijn wel diverse voor

vleermuizen geschikte boomholten aanwezig. Verder zijn verspreid door de loofbossen bomen met spechtengaten aanwezig die geschikt kunnen zijn voor vleermuissoorten als Rosse vleermuis, Franjestaart, Watervleermuis en Gewone grootvleermuis. Deze bomen blijven allemaal behouden. Het nemen van vervolgstappen, zoals het uitvoeren van aanvullend onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van vleermuizen, is daarom niet noodzakelijk.

Potentiële vliegroutes en foerageergebieden

Het gebied vormt waarschijnlijk uitstekend foerageergebied voor gebouwbewonende soorten als Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis die hun verblijfplaatsen in de omliggende bebouwing hebben. Daarnaast zullen lokale boombewonende vleermuizen gebruik maken van het terrein om te foerageren. Het gebied zal deze functie behouden. Door natuurontwikkeling kan de beschikbaarheid van voedsel (insecten) mogelijk sterk toenemen.

Bosranden, lanen en houtwallen in het gebied kunnen dienst doen als vliegroutes van vleermuizen. Er worden echter geen onmisbare lijnvormige structuren verwijderd of aangetast. Vervolgstappen voor vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn niet aan de orde.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Das

Buiten het terrein, juist ten westen van de wetering is een burcht van de beschermde Das (Ff-wet tabel 3) aanwezig (mededeling jachttopzichter dhr. Rietman en dhr. J. Kloppenburg/IVN Deventer). In het dennenperceel is vlak ten oosten van de gasleidingstrook een tweetal recent gegraven pijpen aanwezig, die op grond van de diameter vermoedelijk ook door Dassen zijn gemaakt. De locatie is weergegeven op kaart in bijlage 2. Deze pijpen liggen vlak bij elkaar en staan vermoedelijk in verbinding met elkaar. Vermoedelijk heeft deze verblijfplaats de functie van vluchtburcht. Er vindt geen voortplanting plaats maar in bepaalde perioden van het jaar kunnen er één of enkele Dassen verblijven. Dergelijke verblijfplaatsen kunnen overigens ook door Vossen (Ff-wet tabel 1) gekraakt of tijdelijk gebruikt worden. De burcht ligt niet in terrein waar ingrepen gepland zijn. Van schade of verstoring van verblijfplaatsen van Das is dan ook geen sprake.

Steenmarter

In de regio komt de beschermde Steenmarter algemeen voor. De soort heeft verblijfplaatsen veelal in (agrarische) gebouwen maar benut soms ook grote vogelnesten, boomholten, takkenhopen en dichte klimplantbegroeiingen als dagrustplaats. Naar verwachting gebruiken Steenmarters het gebied als foerageergebied. Naar verwachting zijn er echter geen onmisbare vaste verblijfplaatsen van de soort in het gebied. Van schade of verstoring van verblijfplaatsen van Steenmarter is naar verwachting geen sprake.

Boommarter

Er is in 2005 een Boommarter doodgereden op de Oostermaatsdijk (waarneming.nl) Er zijn in de nabije omgeving verder geen waarnemingen bekend. Op de Sallandse heuvelrug is sprake van een vaste populatie. Op basis van bekende verspreidingsgegevens en het ontbreken van sporen en grote boomholten kunnen vaste verblijfplaatsen van de Boommarter in het gebied worden uitgesloten. Incidenteel bezoek

door zwervende exemplaren is echter niet uitgesloten. Van schade als gevolg van de plannen is geen sprake.

Eekhoorn

Ondanks intensief onderzoek zijn in het gebied geen exemplaren, sporen of nesten van de middelhoog beschermde Eekhoorn (Ff-wet tabel 2) gevonden. Op de dag van het veldbezoek (18 mei 2014) heeft jachtopzichter Rietman twee Eekhoorns gezien aan de Marsweg op de rand van het gebied. Hier zijn echter geen maatregelen gepland. Er zijn verder geen zwaarder beschermde zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten.

Laag beschermde zoogdieren

In het gebied zijn vaste verblijfplaatsen van allerlei laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten, zoals Bunzing, Wezel, Hermelijn, Mol, Egel, Haas, Konijn, Huis-spitsmuis, Bosspitsmuis *spec.*, Veldmuis, Bosmuis en Rosse woelmuis (Ff-wet tabel 1). Verder leeft er een tiental Reeën in het gebied.

Bij de geplande ingrepen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van laag beschermde grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

3.5 Broedvogels

Aangezien voorliggend onderzoek een verkenning betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Toch kan op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken en expert judgement beoordeeld worden welke soorten aanwezig kunnen zijn. In deze paragraaf wordt hoofdzakelijk aandacht besteed aan broedvogels met jaarrond beschermde nesten. Daarnaast wordt kort ingegaan op de meer algemeen voorkomende broedvogels.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.3).

Kader 3.3 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespendif, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

In de bospercelen van Hemelzicht en het perceel van Stichting IJssellandschap langs de Ikkinksweg zijn twee grote takkennesten gevonden. Naar verwachting zijn ze in gebruik geweest als nestplaats voor Havik en/of Buizerd. De nesten zijn dit jaar niet in gebruik (permanent verlaten) en zijn dan ook niet jaarrond beschermd. Er zijn verder geen nesten van jaarrond beschermde soorten aangetroffen.

Overige broedvogels

In de bospercelen broeden allerlei bosvogels zoals Merel, Zanglijster, Roodborst, Heggenmus, Winterkoning, Goudhaan, Kuifmees, Koolmees, Pimpelmees, Gaai, Houtduif, Zwartkop, Tuinfluiter en Vink.

Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor verstoring tijdens het broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Bij uitvoering van eventueel noodzakelijke kapwerkzaamheden in de periode tussen half juli en half november, is het wel van belang om na te gaan of nog bewoonde nesten van bijvoorbeeld Houtduif aanwezig zijn binnen de invloedsfeer van de plannen. Houtduiven kunnen namelijk tot half november broedend aanwezig zijn.

3.6 Amfibieën

In beide drinkpoelen zijn Bruine kikker, Bastaardkikker en Kleine watersalamander voortplantend aangetroffen. Ook zijn in de bospercelen enkele exemplaren van Gewone pad gevonden. Deze soorten zijn laag beschermd (Ff-wet tabel 1) en bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling.

In het nabijgelegen natuurterrein Oostermaet zijn spaarzame waarnemingen van de strikt beschermd-e Heikikker en Poelkikker bekend (waarneming.nl). Op Nieuw Hemelzicht zijn geen waarnemingen gedaan. Geschikt habitat voor beide soorten ontbreekt. Ook andere juridisch zwaarder beschermde amfibieën zoals de strikt beschermde Kamsalamander worden vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en op basis van bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het onderzoeksgebied (RAVON en waarneming.nl).

Bij de realisatie van de plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van genoemde laag beschermde amfibieënsoorten verloren gaan. Voor deze soorten geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.

3.7 Reptielen

In het plangebied zijn geen reptielen aangetroffen. Er zijn spaarzame waarnemingen van Levendbarende hagedis bekend uit het nabijgelegen Oostermaet. Op Nieuw hemelzicht zijn slechts zeer weinig geschikte reptielenhabitats (droge, zonbeschenen en structuurrijke heide- en pijpenstrootje-vegetaties) beschikbaar, die bovendien sterk versnipperd zijn over het landgoed. Wegens het uitblijven van waarnemingen

op een geschikt onderzoeksmoment én de afwezigheid van goede reptielenhabitats is de aanwezigheid van beschermde reptielen niet te verwachten.

3.8 Vissen

In de drinkpoelen zijn in het geheel geen vissen aangetroffen. De poelen vallen vermoedelijk in droge tijden droog. In de wetering is een volwassen exemplaar van de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper gevangen. De locatie is weergegeven op kaart in bijlage 2. Gezien de grote inspanning en de vangst van slechts één exemplaar is de dichtheid kennelijk laag. Verder zijn alleen de algemene en niet beschermde vissoorten Driedoornig stekelbaars en Marmmergrondel aangetroffen. Naar verwachting zijn er geen ingrepen in het watermilieu nodig. Schade aan beschermde vissoorten is dan niet aan de orde. In geval van werkzaamheden in het water kan het nodig zijn om mitigerende maatregelen (vervat in een ecologisch werkprotocol) op te stellen.

4. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Bekker J.P, P. Twisk & A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Internet

Atlas van Overijssel (http://gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/atlasvanoverijssel_basis/v1)

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)

Ministerie van EZ (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>)

Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)

Bijlagen

Bijlage 1 - Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van Gedeputeerde Staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

1. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
2. Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
3. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
4. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
5. Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij de RVO.

Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

RVO beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

Bescherming van flora en fauna (b)

Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)

Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)

Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u in bepaalde gevallen alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn¹ en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

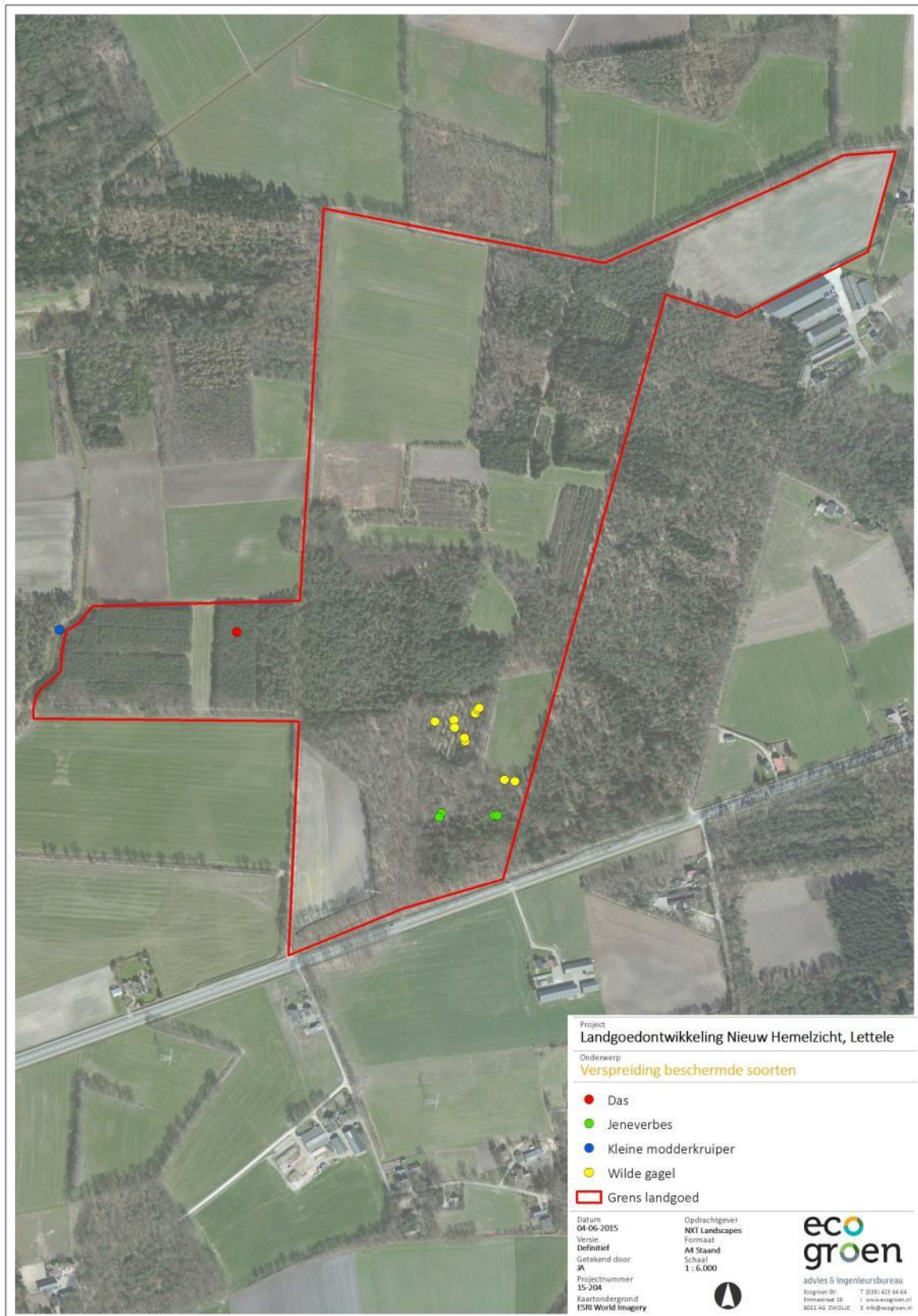
¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten.

Bijlage 2 - Verspreiding beschermde soorten

Project
Landgoed Hemelzicht

Onderwerp

Mogelijke inrichtingmaatregelen

- Dempen, verondiepen of afdammen greppel
- Inrit
- Slenk
- ➔ Zichtlijn
- Bos behouden
- Bos kappen, indien nodig plaggen
- Bos kappen en strooisel verwijderen t.b.v. droge heide
- Bos kappen m.u.v. grote overstaande eiken t.b.v. zichtlijn en heideontwikkeling
- Dunnen t.b.v. boswijd en gageel. Rabatten mogelijk verondiepen
- Houtwal
- Indien nodig plaggen
- Natuurakker
- Opbrengen elders vrijgekomen grond
- Opbrengen vrijgekomen grond
- Woning
- ★ Dassenburcht
- Jeneverbes
- Kleine modderkruiper
- Wilde gageel
- Plangebied

Datum

11-11-2015

versie

1

Gepland door

H.M. Scholten

Projectnummer

15-204

Opdrachtgever

NKT Landscapes

Erasmuslaan 16

3811 AG ZWOLLE

T: 4.000

Kaartontwerper

ESRI World Imagery

Ecogroen BV

Erasmuslaan 16

3811 AG ZWOLLE

T (038) 426 64 64

I www.ecogroen.nl

E info@ecogroen.nl

